

Statskonsulenternes Indberetninger for Aaret 1939.

IV.

Beretning fra Statskonsulent Th. J. Brask.

Med Hensyn til Rejsedage frembyder 1939 ikke nogen væsentlig Ændring i Forhold til sine Forgængere, idet jeg har været borte fra mit Hjem i 271 Dage. Derimod har mit Arbejde i Aarets sidste 4 Maaneder i nogen Grad ændret Karakter paa Grund af de Benzinrestriktioner, som Krigssituationen foraarsagede. Foruden Fastsættelse af en mindre Benzinration blev det mig i Skrivelse af 15. September betydet, at Landbrugsministeriet ønskede Automobilkørsel indskrænket til det absolut nødvendige, og da jeg ikke har modtaget yderligere Direktiver desangaaende, har jeg selv maattet skønne herover. Resultatet maatte nødvendigvis blive, at jeg kunde naa færre Mejeribesøg, da Mejerierne jo er saaledes beliggende, at de fleste ikke kan naas uden Køretøj, ligesom det er umuligt at besøge saa mange i samme Tid pr. Tog som pr. Automobil.

Ialt har jeg aflagt 135 Mejeribesøg, og heraf falder de 110 før og kun 25 efter 1. September. Mejeribesøgene har været foraarsaget af mange forskellige Aarsager. I 82 Tilfælde har jeg kontrolleret Reduktaseprotokollerne, og i 23 Tilfælde har Besøget været foraarsaget af, at der ved Statens Smørbedømmelser var paavist Skimmel i vedkommende Mejeris Smør. I 16 Tilfælde foraarsagedes Besøget af, at vedkommende Mejeri var i Lurmærkevanskeligheder, og i alle Tilfælde lykkedes det at opnaa saa god Fremgang i Smørkvaliteten, at Retten til at benytte Lurmærket bevaredes. Iøvrigt har jeg ved Mejeribesøgene beskæftiget mig med Planlægning af Ombygning eller Anskaffelse af nye Maskiner eller Apparater, Besigtigelse og Godkendelse af Anlæg for Langtidspasteurisering af Mælk eller Planlæggelse af Spildevandsrensning. Dette sidste volder Besvær mange Steder, og det er ikke altid, at Foranstaltninger kan udsættes med Henvisning til, at Forsøgsmejeriet arbejder med Spørgsmaalet, og at man bør vente med at lave et Renseanlæg, til der foreligger Resultater af det anlagte Forsøg. Der er efterhaanden anlagt Renseanlæg ved mange Mejerier; men selv om der er opnaaet Formindskelse af de tilstedevarende Ulemper, er det kun et meget lille Tal af de udførte Anlæg, der giver

helt tilfredsstillende Resultater. Aarsagerne hertil kan være forskellige, men i mange Tilfælde skyldes det paa Ostemejerierne, at man lader Valle løbe i Kloaken. Man skulde synes — rent bortset fra Ulemperne ved Spildevandets Rensning — at et saadant Spild af Værdier kunde undgaas. Selv om Svineholdet er formindsket, maa Vallen nok kunne finde Anvendelse alligevel. Hvis man vænner Kvæget og Hestene til at drikke Valle, vil man derigennem finde en rentabel Anvendelse, og den Valle, der ikke kan bruges paa anden Maade, vil gennem sin konserverende Virkning paa Staldgødningen kunne gøre god Nytte ved at hældes paa Møddingen i Stedet for at gøre stor Skade ved at løbe i Kloaken.

Mange Mejerier har installeret Pladeapparater til Opvarmning og Afkøling af Mælk og Fløde, og siden man saa at sige helt er gaaet over til at fremstille disse Apparater af rustfrit Staal, saa de kan rengøres udelukkende ved Hjælp af Kemikalier, har man i dem et udmærket Hjælpemiddel til at nedbringe Brændselsforbruget, ligesom de gennem deres store Regenerativvirkning gør god Nytte ved at formindske Vandforbruget, hvor man ønsker at afkøle Skummetmælken. Dette Forhold har særlig Betydning, hvor man har Syrning af Skummetmælk, og denne Arbejdsmaade har ogsaa i afvigte Aar vunden større Udbredelse. Pladeapparaterne har ogsaa særlig Betydning, hvor man benytter elektrisk Drivkraft helt eller delvis, da man kun ved Hjælp af disse Apparater opnaar den Dampbesparelse, som skal til for at gøre den elektriske Drivkraft saa dampbesparende, som den ifølge sin Natur kan blive.

Som en Nyhed, der i 1939 har begyndt at trænge ind paa Mejerierne, skal nævnes Kærner af rustfrit Staal. Disse Kærner fremstilles nu af forskellige Fabriker, og den først fremkomne er fra Maj 1938 grundig gennemprøvet af Forsøgsmejeriet, hvorved der ifølge Mejeriets 22. Beretning er opnaaet udmærkede Resultater. Det ser imidlertid ud til, at det ude i Praksis kniber noget med at opnaa tilsvarende gode Resultater, som de Forsøgsmejeriet kan fremvise. Naa, det kan maaske komme, og Staalkærnerne har i hvert Fald i hygiejnisk Henseende saa store Fortrin, at man maa ønske dem den størst mulige Udbredelse. Der er dog en Del, der tyder paa, at man i hvert Fald i Vintertiden maa kunne beherske Temperaturen i Kærnerummet for at faa de rigtige Resultater, navnlig med Hensyn til Smørrets Konsistens, frem. Dette vil igen sige, at man maa have et særligt Kærnerum og ikke, som Tilfældet er mange Steder nu, kan have Kærnen staaende i Skummelokalet.

Foruden de foran nævnte Mejeribesøg har jeg 2 Gange deltaget i Ostelagerbedømmelse paa godt 40 Mejerier i Odense Amt og i Sydøstjylland, og jeg finder Anledning til at nære den Opfattelse, at denne Bedømmelsesform er et godt Middel til at fremme Oste-kvaliteten og da især Ensartetheden.

Mit Arbejde med Bøtteudstillingerne er blevet væsentlig forøget ved min midlertidige Overtagelse af en Del af det østjydske Distrikt, idet jeg derved har faaet tildelt yderligere 3 Udstillingskredse. Ialt har jeg været Dommer ved 53 Bøtteudstillinger. Disse Udstillinger virker stadig som betydelige Samlingssteder for Fagets Interesser. Der er gennemgaaende stort Besøg ikke alene af Mejeribestyrerne, men ogsaa af disses Medhjælpere, der efterhaanden har forstaaet, at her er faglig set noget at hente. I flere Kredse har de unge Lejlighed til at deltage i Smørrets Bedømmelse, hvilket selvsagt øger Interessen og Udbyttet. I mange Tilfælde holder jeg efter Bedømmelsen et kort Foredrag som Indledning til en almindelig Drøftelse af de Spørgsmaal, der er af særlig Interesse i det paagældende Øjeblik. Af andre Dommerhverv skal jeg nævne, at jeg 8 Gange har deltaget i Statens Smørbedømmelser, og jeg har været Dommer ved de provinsielle Mejeriudstillinger i Aarhus, København og Odense, ligesom jeg i saa stor Udstrækning, som Tiden har tilladt, har deltaget i de ugentlige Holdbarhedsbedømmelser hos Smør-eksportørerne. Disse Bedømmelser virker som en levende Samvitighed, der hver Uge melder sig med Bud om den øjeblikkelige Stilling og derigennem foraarsager, at Interessen holdes oppe med det Resultat, at Smørrets Kvalitet stadig søges forbedret eller dog opretholdt. Ialt har jeg deltaget i 194 saadanne Bedømmelser hos 18 forskellige Eksportører i Aarhus, Esbjerg, Horsens, Odense og Vejle.

For Markeds-Regulerings-Udvalget har jeg 10 Gange hos forskellige Eksportører foretaget Undersøgelse af Smør, der skulde overtages af Udvalget til Opbevaring i Kølehus.

Som Ostedommer har jeg foruden ved de foran nævnte Oste-lagerbedømmelser virket ved Forsøgsostestillingerne i Slagelse og Odense samt ved forskellige Lejligheder, hvor der udstilles Ost ved Bøtteudstillingerne.

Jeg har deltaget i en Række Møder, dels mere lokale og dels landsomfattende som Delegeretmøder i forskellige Landbo- eller Mejeriorganisationer, dels en Række Udvalgsmøder i Statens Mejeriudvalg, 40. jydske Mejeriudstilling og Udvalget for Konsulentmødets Tilrettelæggelse. Desuden skal nævnes Konsulentmødet og Forsøgslaboratoriets Efteraarsmøde samt et Møde i Statens Smørbedømmelser til Fremme af Smørdommernes »Ensretning«. Et lignende Formaal havde en interskandinavisk Smørbedømmelse, hvor der bedømtes Smør fra Danmark, Finland, Norge og Sverige af Dommere fra alle fire Lande.

Som sædvanlig har jeg været Fællesensor ved Eksamen for Mejerister paa Mejeriskolerne. »Osteloven« har krævet 4 Møder.

I Dagene fra 28. August til 3. September deltog jeg sammen med mine Kolleger efter Indbydelse i en meget interessant Tur gennem